

eul\_wid: owe-aa

Ἀρχιγέννης ὁ Ἀπαμεύς · Archigenes of Apamea

## Unpublished Fragments

Ἀ δημοσίευτα Ἀποσπάσματα

**Period:** *Ῥωμαϊκή* **Roman**  
**Dialect:** *Κοινή τεχνική* **Technical Koine**  
**Domain:** *Ἰατρική* **Medicine**  
**Format:** *Πραγματεία* **Treatise**

68 (1t) δ . περὶ ἀποστήματος ἐν ἥπατι. Ἀρχιγένους. Εἰ δὲ πρὸς μεταβολὴν ἐπιτηδείως ἔχοι ἡ φλεγμονή, τουτέστιν ἀρχὴν μεταβολῆς ἥδη δέξοιτο πάντα τὰ προειρημένα, ἐπὶ τῆς φλεγμονῆς συμπτώματα ἐπιταθήσεται. λέγω δὴ τὰ ἀλγήματα ἢ πυρετοὶ ἢ παραφροσύνη ἢ ἄση ἢ ἀπορία ἢ ἀποστροφή πρὸς τὰ σιτία ἢ δυσαρέστησις, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν προσφορὰν τῆς τροφῆς. ῥίγεια δὲ ὡς ἐπίπαν καταρρήξει τῶν ἐπισημασιῶν, καὶ μάλιστα ἐν ἐσπέρᾳ γενήσονται οἱ παροξυσμοί. συνεργεῖν οὖν χρή τῇ ταχείᾳ μεταβολῇ καὶ τῇ συρρήξει πρὸς τὸ μὴ μείζονα σώματα διαφθαρῆναι, καταπλάσμασιν χρώμενοι τοῖς διὰ λινοσπέρμον καὶ κριθίνου, καὶ τελέως κατασκευαζομένοις, παραμιγνυμένων αὐτοῖς ῥήτινης, μάννης, πίσης, ἀλθαίας ῥίζης, κόπρου περιστερᾶς, σπυράθων αἰγός, ἰσχάδων καὶ τῶν ὁμοίων, πυρίαις δὲ ταῖς διὰ τῶν ὠμῶν χυλίσεων, καὶ ταῖς διὰ τῶν ἀποτεθλιμμένων σπόγγων εἰς ἀφέψημα, ἀψινθίου, ἀβροτόνου κενταυρίου καὶ τῶν ὁμοίων· οὐκ ἀνάρμοστοι δὲ οὐδὲ ἔμπλαστοι, αἱ τῇ μεταβολῇ συνεργοῦσαι. ὅταν δὲ τελεία μεταβολὴ γένηται, ὕφεις γίνεται τῶν πόνων καὶ πραότερα πάντα φαίνεται τὰ συμπτώματα. πρὸς μέντοι τῷ τῆς ῥήξεως καιρῷ πάλιν ἐπὶ μᾶλλον ἐπιταθήσεται ἡ ὁδύνη· συναγωνίζεσθαι δὲ καὶ τότε χρή τῇ συρρήξει, καταπλάσμασι συνάγουσιν πως τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ὑποστύφουσιν χρώμενοι ποτήμασιν τε θερμαντικοῖς, οἷά ἐστιν τὰ διὰ πεπέρεως καὶ σμύρνης σκευαζόμενα. μετὰ δὲ τὴν ῥήξιν ποτὲ μὲν διὰ κοιλίας, ποτὲ δὲ δι' οὐρῶν ἢ μετάληψις γίνεται. ἰσθόρησαν δὲ ἔνιοι καὶ διὰ στομάχου ἀνενεχθὲν τὸ πύον, καὶ ἐστὶν κινδυνωδεστέρα τῶν ἄλλων ἢ διὰ τοῦ στομάχου μετάληψις. τὸ δὲ ἐκκρινόμενον μέλαν ἐστίν, ἐνίοτε δὲ καὶ λευκὸν εὐρίσκεται, ὃ καὶ σωτηριῶδες γίνεται. ἔστιν δὲ ὅτε μεταξὺ περιτοναίου καὶ ἐντέρων συλλέγεται τὸ ἀπορρέον ἀπὸ τοῦ ἀποστήματος ὑγρὸν, καὶ ἐστὶν εὐθεράπευτον, ἐάν τις ταχέως διελὼν κομίσῃται τὸ ὑγρὸν ἔξωθεν, ὅθεν κορυφοῦται. ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τὸ ἐνταῦθα συναχθῆναι πάλιν ἢ μετάληψις δι' ἐντέρων γίνεται. ἐπὶ μέντοι τῶν ἔξω κορυφουμένων ἐμβάλλειν χρή τὴν διαίρεσιν λοξὴν ὑπεράνω τοῦ βουβῶνος, καὶ διὰ ταύτης ἅμα μὲν κενοῦν τὸ ὑγρὸν ἅμα δὲ ἐγκλύζειν τὸ ἔλκος καὶ φάρμακα τηκτὰ ἐνιέναι μέχρι ἀποθεραπείας.

69 φροντίζειν μέντοι χρή ὅπως καὶ τῷ ἥπατι αὐτῷ προσάγεται βοηθήματα μετὰ τὴν ῥήξιν. πρῶτον μὲν οὖν αἱ μαλακτικαὶ ἔμπλαστοι ἐπιτιθέσθωσαν, ἔπειτα αἱ ξηραντικά, ὅποια ἐστὶν Ἰκέσιος, ἢ δι' ἰτεῶν, καὶ αἱ παραπλήσιοι. εἰ μέντοι δι' οὐρῶν ἢ μετάληψις γένοιτο, ἐπιθέμασιν τε παραπλησίοις χρηστέον κατὰ τῆς λαγόνος ὅλης καὶ τοῦ ἐφηβαίου, καὶ συνεργητέον διὰ τε τροφῶν καὶ φαρμάκων διουρητικῶν τῇ ἀνακαθάρσει. πέπονες οὖν αὐτοῖς ἀρμόδιοι ἐσθιόμενοι

καὶ σικυοὶ ἐφθοί, σταφυλῖνός τε καὶ σίον, φαρμάκων δὲ τὸ μαῖον καὶ τὸ ἄσαρον καὶ στάχυς καὶ κασία καὶ κινάμωμον. ἔστιν δὲ καὶ σύνθετα πολλά, ὧν τὰς σκευασίας μετὰ βραχὺ ἐροῦμεν. ἐκ διαλειμμάτων δὲ καὶ καταγλυκαντέον τὰ ὑγρά διὰ πόσεως Σκυβελίτου, Θηραίου, προτρόπου, καὶ τῶν παραπλησίων· ἀγαθὴ δὲ καὶ ἡ γάλακτος ποσία ἐπ' αὐτῶν γίνεται. εἰ δὲ διὰ τῆς ἔδρας ἡ μετάληψις τοῦ ὑγροῦ γίνεται, ἔπειτα μὲν διὰ τῆς αὐτῆς ὕλης δοκιμασθήσεται, πρόνοια δὲ ἔστω, ὥστε μὴτε ἐπέχεσθαι τὴν κοιλίαν μὴτε ἐπὶ πλέον καθυγραίνεσθαι. τοῦτο δὲ γίνεται διὰ τε τροφῶν καὶ φαρμάκων καὶ ἐπιθεμάτων· χρώμεθα δὲ ἐπὶ τούτων καὶ ἐνέμασιν διὰ κλυστέρων, ἀκάκωτα βουλόμενοι τηρεῖν τὰ ἔντερα. χυλοὶ οὖν ἔνθετοι πτισάνης ἢ τράγου καὶ ὀρύζης ἐνιέμενοι· εἰ μέντοι διὰ τοῦ στόματος ἀνάγοιτο, μάλιστα μὲν πεφροντικένοι δει τοῦ ἀποκενοῦσθαι πρότερον τὰ ὑγρά, εἴτα τε τὴν τροφήν προσφέρεσθαι στύφουσιν καὶ εὐστόμαχον, χρῆσθαι δὲ καὶ οἶνω εὐώδει λεπτῷ, ἐπιτιθέναι δὲ καὶ τῆς γαστροῦ τὰ διὰ φοινίκων σκευαζόμενα ἐπιθέματα, καὶ τὰ δι' οἰνάνθης, καὶ τὰ ὅμοια, περὶ ὧν προεῖρηται ἐν τῷ περὶ στομαχικῶν καὶ δυσεντερικῶν λόγῳ. ε. θεραπεία ἡλκωμένου ἥπατος. Ἀρχιγένους. Ἐλκώσεως δὲ ἡ ἐξ ἀποστάσεως ὑπολειπομένης περὶ τὸ ἥπαρ, ἡ αὐτόθεν ἀπὸ δριμύων χυμῶν διαβιβρωσκόντων γινομένης, σύντηξις ὠνόμασται τὸ πάθος. ἐπὶ τούτων ἡ κοιλία ἐξάγει αἱματώδη καὶ σεσηπότα καὶ ἰχωρώδη παραπλήσια τοῖς ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν νεκρῶν σωμάτων ἀπορρέοντα ἐκ τῶν ἐν τῷ ἥπατι ἑλκῶν, καὶ σοφίζεται τοὺς ἀπείρους δυσεντερίαν εἶναι. ἐρυγαὶ δὲ τούτοις δυσώδεις παρακολουθοῦσιν καὶ μετὰ τὴν τῶν σιτίων προσφορὰν βάρος περὶ τὰ ὑποχόνδρια. σφυγμὸς αὐτοῖς ταπεινοῦται καὶ πυκνοῦται, γίνονται δὲ καὶ πικροὶ καὶ θυμικοί, καὶ ὀδύνη ἑλκώδης περὶ τὸν τόπον γίνεται, διατείνουσα καὶ μέχρι κλειδός. πολλοὶς μετὰ τοῦ τὴν κοιλίαν ἐκδιδόναι καὶ οὔρα ἐκκρίνεται ἰχωρώδη σανδαραχίζουσαν ἔχοντα τὴν χροίαν. οὐκ ὀλιγάκις δὲ τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς οὔροις ὕδρωπος σημεῖον γίνεται. κινδυνωδέστατον δὲ πάντων ἐστὶν τὸ πάθος, καὶ ὀλίγαι ἐπ' αὐτῶν σωτηρίας ἐλπίδες.

70 ὅμως ἐγχειρητέον τῇ θεραπείᾳ παραπλήσια βοηθήματα τοῖς πρὸ βράχεος, καπὶ τούτων παραλαμβάνοντες καὶ ἐπιθέματα τῆς ἡπίως παραστυφούσης ὕλης καὶ πυρίας παραπλησίους. ἐγκαθέψειν δὲ τοῖς ὑγροῖς τοῖς εἰς τὰς πυρίας καὶ καταπλάσματα παραλαμβανομένοις φλοιὸν πίτυος φοίνικας κύπερα καὶ τὰ ὅμοια. ἰδίως δὲ τὴν ἀνακάθαρσιν ποιεῖται γάλα σχιστὸν προσφερόμενον πλειστάκις, ἐνίστε καὶ μέλιτος ἐλαχίστου προσλαβών, μετὰ δὲ τὴν ἀνακάθαρσιν σπεύδειν δεῖ ταχέως ἐπὶ τὸ σαρκοῦν. παρέχει δὲ τοῦτο ἡ τῶν τροφῶν συμμετρία τε καὶ εὐχυλία καὶ αἰώρα· εἰ δὲ ἐπιτρέποι τὰ πράγματα, καὶ γυμνάσια καὶ οἶνοι. μετὰ δὲ τὰ καταπλάσματα κηρωτὰ εὐθετήσωσιν, ὧν πλειστάκις ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἐμνημονεύσαμεν. πολλὰ δὲ καὶ πινόμενα ἐστὶν φάρμακα τὰ πρὸς ἔλκη ἀρμόζοντα, οἷον ἐστὶν τοῦτο Ἀνδρομάχου πρὸς ἥπατικούς· ἡ κυφοειδὴς καὶ πρὸς τὰ ἐν θώρακι πάντα· σταφίδων σαρκὸς < κε , κρόκου < α , καλάμου Ἰνδικοῦ < β , βδελλίου < β , κινναμώμου < α , κασίας < γ , σχοίνου ἄνθους < β , σμύρνης < δ , τερεβινθίνης < δ , ἀσπαλάθου ῥινήματος < β , ναρδοστάχυος < γ , μέλιτος < ις , οἶνου τὸ ἀρκοῦν, γλυκέος τὸ αὐταρκές. στύφει μετρίως καὶ ἀναξηραίνει μετρίως καὶ διαφορεῖ τοὺς μοχθηροὺς ἰχώρας, φησὶν ὁ Γαληνός, καὶ ἐπανορθοῦται τὴν κακοχυμίαν καὶ ἐναντιοῦται ταῖς σηπεδόσιν. ἰᾶται τὰς δυσκρασίας, ῥίπτει τε καὶ ἀναστομοῖ καὶ καθαρὰς ἐργάζεται τὰς διεξόδους καὶ ἐπ' οὔρα προτρέπει, καὶ τούτων χάριν θεραπεύειν ὠφελεῖ τὰς ἐντὸς ἐλκώσεις καὶ τοὺς ἥπατικούς καλουμένους. ἥπατικοὶ δὲ κυρίως ὀνομάζονται οἱ δι' ἀτονίαν τοῦ ἥπατος ἐκκρίνοντες δι' ἔδρας αἱματώδη ὑγρότερα, ὡς ἀποπλύματα κρεῶν νεοσφαγῶν, οὔστινας οἱ ἰδιῶται δυσεντερικοὺς εἶναι νομίζουσιν. Ἄλλη κυφοειδὴς Ἀνδρομάχου ποιεῖ καὶ πρὸς βήχας καὶ ἀναγωγὰς ὑγρῶν κρόκου, κινναμώμου, σμύρνης ἀνὰ < α , βδελλίου < δ , ἀσπαλάθου τετρώβολον, σχοίνου ἄνθους < γ , καλάμου Ἰνδικοῦ < β , κασίας < α , ναρδοστάχυος < α , τερεβινθίνης < ις , μέλιτος κατὰ κοτύλης C, σταφίδων λιπαρῶν < ρξ τὰς σάρκας κεκαθαρμένας,

οἴνου παλαιοῦ στύφοντος τὸ ἄρκοῦν εἰς τὸ βρέξαι τὴν σταφίδα καὶ τὸ βδέλλιον καὶ τὴν σμύρνην. καὶ λεάνας, τὸ δὲ μέλι προαπαφρίσας καὶ τήξας αὐτῷ τὴν ῥητίνην καὶ ἐνώσας τοῖς λοιποῖς, χρῶ ποτὲ μὲν ὡς ἔλιγμα διδοὺς ὅσον καρύου Ποντικοῦ μέγεθος, ἢ καὶ πλεόν, ποτὲ δὲ λύων μελικράτῳ καὶ πίνειν διδούς. εὐρήσεις δ' ἐν τε τοῖς ἀρτηριακοῖς βοηθήμασι καὶ τοῖς βηχικοῖς καὶ φθισικοῖς βοηθήματα πλεῖστα τούτοις παραπλήσια, οἷς καὶ αὐτοῖς δεῖ κάπνι τῶν ἡλκωμένων τὸ ἦπαρ κεχρηῆσθαι, καὶ τοῖς πρὸς τὰ ἐν νεφροῖς καὶ κύστει ἔλκη γραφεῖσιν. ιζ .

71 (1t)

περὶ καχεξίας. Ἀρχιγένους. Ἀνάχυσις τῆς ἔξεως ἐπὶ τὸ ὑδερῶδες ἐστὶν ἡ καχεξία, καθ' ἣν σομφοῦται τὸ ὅλον σύγκριμα καὶ γίνεται κατάδηλον μάλιστα ἐκ τῶν ὑπνῶν ἀνωμάτων γινομένων, λευκόχλωρόν τε ἀποτελεῖται τὸ σύμπαν σῶμα καὶ ἄτονον, παραφερομένων ἐν ταῖς βαδίσεσιν τῶν σκελῶν. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αἱ πέψεις ἐμποδίζονται, τῆς ὀρέξεως παραμενούσης, ὕστερον δὲ καὶ ἀνόρεκτοι γίνονται, ἀναπνοή τε αὐτοῖς ἀραιὰ καὶ ἄτονος πυκνουμένη ἐν ταῖς κινήσεσιν καὶ ταῖς ἐνεργείαις, ἐκδίδωσιν δὲ ἡ κοιλία ἀνώμαλα. συνίσταται δὲ τὸ πάθος ἐκ μακρονοσίας, τὰ πλεῖστα ἤδη δὲ καὶ σκιρῶσει σπλάγχνου τινὸς ἐπιγίνεται, καὶ μάλιστα σπληνὸς καὶ ἥπατος, οὐκ ἔλαττον δὲ ἐπὶ δυσεντερίᾳ γίνεται χρονία καὶ κοιλιακαῖς διαθέσεσιν καὶ ἐπὶ συνήθους τινὸς ἐκκρίσεως ἐποχῇ. ἀλίσκονται δὲ τῷ πάθει μάλιστα μὲν οἱ γέροντες, οἳ καὶ μόλις ἀπαλλάττονται, ἤδη δὲ καὶ παιδία, ἃ καὶ ῥαδίως ἀπόλλυνται διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ζωτικοῦ τόνου, καὶ ὅτι εὐδιαφόρητα. οἱ μέντοι ἀκμάζοντες καὶ ἀραιῶς ἐμπίπτουσιν καὶ εὐχερῶς ἐκπηδῶσιν. χρονίαν δὲ τὸ πάθος εἰς τὸν ἀνὰ σάρκα ὕδρον μεταπίπτει. θεραπεύοντας δέ, εἰ μὲν δι' ἐποχὴν συνήθους ἐκκρίσεως γένοιτο τὸ πάθος, ἀναμιμνήσκειν δεῖ τὴν ἔκκρισιν ἢ φλέβα τέμνειν τὴν ἐν ἀγκῶνι, εἰ μὴδὲν κωλύοι, κενοῦν δὲ κατὰ βραχὺ μεμερισμένως μέχρι ἡμερῶν τριῶν ποιοῦντας ἀφαιρέσεις. κωλυομένης δὲ τῆς φλεβοτομίας, καθαρτέον αὐτοῦς καταλλήλῳ καθαρτηρίῳ, καὶ μάλιστα τῇ διὰ τῆς κολοκυνθίδος ἱερᾷ Ἀρχιγένους. εἰ δὲ ἦπαρ εἴῃ τὸ πεπονθὸς ἢ ἕτερόν τι τῶν ἐντοσθιδίων, δεήσει τοῦτο ἐξιάσασθαι διὰ τῶν ἐφ' ἐκάστου προρηθέντων βοηθημάτων. μετὰ δὲ τὴν τοπικὴν ἐπιμέλειαν ἐπὶ τὴν ἀναληπτικὴν ἄγειν ἀγωγὴν, δι' ἣς ἐλπίς εἰς ἀποκατάστασιν ἀχθήσεσθαι τοὺς περιπεσόντας τῷ πάθει. κείσθω δὲ ἡ ἀναληπτικὴ ἀγωγή ἐν περιπάτοις συμμέτροις, αἰώραις, ἀναφωνήσεσιν, ξηροτριβίαις δι' ὠμολίνων, ἔπειτα καταλοιφαῖς δι' ἐλαίου γινομέναις, μετέχοντος τινὸς τῶν ἐξικμαζόντων, οἷον νίτρου ἁλῶν, εἴτα καὶ τὰ γυμνάσια σύμμετρα. εἰς ἀποθεραπείαν δὲ κόπου καὶ βαλανεῖον ἐκ διαλειμμάτων τινῶν παραλαμβανέσθω. εἰ δὲ τινες συνεθισθῆναι ψυχρολουσίᾳ δύνουντο, ἐπὶ τὸ μὲν ἂν ποιήσαιντο δι' αὐτῆς θεραπείας, καὶ αὐτοφυῇ δὲ τινὰ θερμὰ ὕδατα παρακολουθήσειεν ἂν αὐτοῖς εἰς ῥῶσιν καὶ ἀνάληψιν, οἷά ἐστιν τὰ στυπτηριώδη καὶ θειώδη καὶ νιτρώδη. θαυμαστῶς δὲ ὀνίνησιν αὐτοῦς καὶ προποτισμὸς συνεχῆς ἀψινθίου καὶ δρώπακες. τροφαὶ δὲ ἀπλαῖ καὶ εὐδιοίκητοι ἔστωσαν, ὀλίγον ἔχουσai ἡδύσματος, ἔνεκεν τοῦ τῶν λαχάνων γένους, καὶ εἰ δέοι ἄρα δι' αὐτῶν οὖρα κινήσαι καὶ κοιλίαν ὑπομαλάξαι, οἶνον λεπτὸν καὶ εὐώδη δοτέον. παραιτητέον δὲ πᾶν τράγημα, πᾶν κνισόν, πᾶν βρωμῶδες, πᾶν παχὺ χυμὸν καὶ γλίσχρον καὶ δυσδιοίκητον ἐν τροφαῖς. κε .

72 (1t)

κοινὴ δίαίτα πάντων τῶν ὑδρωπικῶν. Ἀρχιγένους. Μετὰ δὲ τὰ καθημερινὰ γυμνάσια κοινὴ ἐπὶ πάντων τῶν ὑδρωπικῶν δίαίτα τοιαύτη ἔστω. ἀπὸ ξηροφαγίας τὴν ἀρχὴν ποιησόμεθα, εἰ δὲ ποτε ἄρα δίψεως ἐπιτεταμένον εἴῃ, ὀλίγον διδόντας προπίνειν παρηγορίας χάριν. ἔστω δὲ καὶ ἡ σύμπασα τροφή εὐδιοίκητος μὲν καὶ συνεστραμμένη αὐτάρκως—ἢ γὰρ ἔκλυτος ἐπιτηδείως ἔχει πρὸς ἐξυδάτωσιν—, κεῖται δὲ ἐν ἄρτοις καλλίστοις κλιβανίταις ἀλὸς καὶ ἄμεως καὶ μαράθρου μετέχουσιν. κοχλίας ὅποιοι καὶ ὦα ὅπτα, ὄρνιθες τῶν ξηροτέρων, οἷον πέρδικες ἢ ὄρτυγες, τρυγόνες, χερσαίων δὲ λαγῶς, αἶγαγρος, δορκάδες, τῶν δὲ ἡμέρων τὰ ἀκροκώλια τῶν συῶν, τῶν δὲ ἐνύδρων καρκίνοι, κάραβοι, ἐχῖνοι πρόσφατοι, καρίδες. λαχάνων δὲ σπανία ἢ χρήσις, τὰ δὲ προσφερόμενα δριμύτερα ἔστω, καὶ μᾶλλον τὰ ἄγρια, οἷον κορωνόπους, ἡρυγγίς,

σταφυλῖνος, κεφαλωτὰ πράσα, σκόρδα ἐφθά, ὀσπρίων δὲ ἀπεχέσθωσαν. ἔμβαμμα δὲ ὄξος μετὰ πεπέρεως καὶ λασαρίου ἢ τῶν ὀξυπόρων, τινὰ τῶν ἐπὶ κωλικῶν προγεγραμμένων, ἄλλες ἔστωσαν διὰ λιβανωτίδος, μαράθρου, ὑσσώπου, σιλφίου, λιγυστικοῦ, καὶ σελίνου σπέρμα συγκεῖμενοι. πῶμα δὲ μετὰ πᾶσαν τροφήν διδόναι ὅσον ἐς τὸ πόσεως θραῦσαι τὴν δίψαν — ἄθετος γὰρ ἐπ’ αὐτῶν ἡ πολυποσία—, τὴν δὲ πλείονα μοῖραν τῶν σιτίων ἐν τῷ δείπνῳ λαμβανέτωσαν. παραιτεῖσθαι δὲ χρὴ πᾶν πέμμα διὰ σεμιδάλεως καὶ γλυκέος σκευαζόμενα καὶ τὰ πλεῖστα τῆς ὀπώρας καὶ τῶν τραγημάτων. μεταδοτέον γὰρ φοίνικας τῶν καρύων, ἀμύγδαλα σταφυλῆς τῆς κρεμαστῆς, ροιάς, ἄπιον ἐφθὴν, ἰσχάδας, πάντα σύμμετρα, καὶ μὴ πάντα καθ’ ἡμέραν. οἶνος ἔστω λεπτός, διουρητικός· τοὺς δὲ γλυκεῖς οἶνους καὶ τὸ οἰνόμελι παραιτητέον. ἡ κοίτη δὲ μὴ πάνυ ἀπαλὴ ἔστω, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀνὰ σάρκα ὑδέρων, ὑποστροννύσθω δὲ καλάμων φύλλα καὶ αἱ ξηραίνουσαι βοτάναι, οἶον ἄγνος, γλήχων, καλαμίνθη καὶ τὰ ὅμοια· θαυμαστὸν γὰρ ὅπως ἐξικμάζοι κατὰ τοὺς ὕπνους, ὥστε ἤδη τινὲς καὶ σωροῖς τοῖς ἀπὸ σίτου ἐγκρυφθέντες ἀνέστησαν μετὰ τὸν ὕπνον ἐσταφιδωμένοι. καὶ τὰ ἐπιβόλαια δὲ τραχύτερα ἔστω, εὐκρατος δὲ πρὸς τὴν ὥραν τοῦ ἔτους καὶ ὁ οἶκος.